

ה"ת 53849/02/14 - יצחק מסלתי, אליהו שמש עפר השפלה בע"מ נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום ברמלה

ה"ת 53849-02-14 מסלתי ואח' נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:

בפני המבקשים
כב' השופטת רבקה גלט
1. יצחק מסלתי
2. אליהו שמש עפר השפלה בע"מ
נגד
מדינת ישראל
המשיבה

החלטה

לפניי בקשה להשבת תפוס המוחזק בידי המשטרה, והוא טרקטור "שופל" מ.ר. 1006334, המצוי בבעלות חברת "אליהו שמש עפר השפלה בע"מ".

רקע וטענות הצדדים

השופל נתפס על ידי המשטרה, ביום 17.2.14, במסגרת של חקירה נרחבת בפרשת עבירות של כריית חול שלא כדין, גניבה וקשירת קשר לפשע, שבוצעו כולן בחולות יבנה, בקרבה לאתר בנייה אחר.

בתחילה התייחסה הבקשה לעוד שני כלי רכב נוספים שנתפסו על ידי המשטרה בהקשר לאותה פרשה: משאית ונגרר למשאית. ואולם, הצדדים הודיעו כי הנגרר שוחרר בהסכמה ואילו בעניין המשאית, גובשו ביניהם הבנות, לפיהן הוריתי על שחרורו בכפוף לתנאים המוסכמים על הצדדים.

הצדדים נותרו חלוקים, בעניין השופל.

המבקשים טוענים בבקשתם כי במהלך הדיון במעצרו של המבקש 1, הבעתי עמדותי לפיה "אין בראיות שנאספו עד כה די על מנת לגבש כתב אישום כבר עתה". מכך יש ללמוד לטענתם שהחקירה הפלילית אינה עומדת להסתיים בתקופה

הקרובה, ולא קיים עדיין חשד סביר לעבירה. בנוסף, נטען כי על פי ההלכה הנוהגת יש מקום להורות על שחרור השופל, בתנאים המקובלים אשר יכללו ערובות וערבויות שונות.

בדיון שנערך במעמד הצדדים, הוסיפו המבקשים וטענו כי החזקת השופל בידי המשטרה, גוזרת את דינו של המבקש, שכן ניטל ממנו מטה לחמו והוא אינו יכול לייצר לעצמו פרנסה חדשה. אם יישאר השופל כתפוס, יאלץ המבקש לפטר 10 עובדים, ועסקו יתמוטט שכן גורמים מתחרים ישתלטו על נתח השוק שהוא פעל בו. נטען כי העבודות שמבצע המבקש באתרים אחרים הן עבודות כשרות ולשם ביצוען נדרש השופל. עוד טען המבקש כי אין סיבה לאבחן את עניינו של השופל מעניינם של שני כלי הרכב האחרים, אותם הסכימה המשטרה לשחרר, שהרי אילו רצה המבקש להמשיך ולבצע עבירות, יכול היה לעשות זאת גם באמצעות המשאית והנגרר ששחררו. כיוון שניתן אמון במבקש והוחזרו לו שני הרכבים הללו, הרי אין עוד עילה לתפיסת השופל. לסיום, נטען כי המדובר בעבירות כריית חול בלבד, ואין לשקלן למול ההרס הנגרם למבקש כתוצאה מן התפיסה.

המשטרה מתנגדת לשחרור השופל, וטוענת כי עמדתה לגביו היא שונה מעמדתה לעניין כלי רכב אחרים שנתפסו במסגרת החקירה, בהתבסס על הראיות שנאספו לגבי חלקו הרב בביצוע העבירות. נטען כי על פי הראיות, השופל הועסק בכרייה שלא כדין במשך שנה, ובאמצעותו הוצאו מן השטח, קרוב ל-23,000 קו"ב חול שלא כדין, באמצעות עשרות משאיות שנהגו להגיע לאתר באופן שגורתי. העבירות גרמו לנזק סביבתי רב, ולנזק כספי לציבור בדמות זיהום מי תהום, סיכונים תעבורתיים ועוד. בנוסף, טוענת המשטרה כי השופל מצוי בבעלותה של המבקשת 2 שאחד משני בעליה הוא המבקש 1 ואילו הבעלים השני, הוא בעל עבר פלילי בעבירות של כרייה שלא כדין. לפיכך, יש לראות את השופל כיוצר סיכון להישנות העבירות, באם ישוחרר.

המשטרה הגישה לעיוני חומר ראיות בעניין מעורבותם של המבקשים ומעורבות השופל בעבירות. בנוסף, הוצג בפניי את מחירון "משה פסו ובנו" לענייני טרקטורים וציוד מכאני, ממנו עולה כי שווי השופל הוא כ-500,000 ₪. לעומת זאת טען המבקש 2 כי שווי השופל הוא כ-350,000 ₪, אך לא היה בידו להוכיח טענתו.

על מנת לחסוך בצורך בדחיות, הודעתי כי לצורך מתן החלטה זו, אני נכונה להניח ששווי הריאלי של השופל, הוא כטענת המבקש, 350,000 ₪, ועל כן אתבסס על שווי זה לצורך מתן ההחלטה.

הראיות שהוצגו

חומר החקירה הנוגע לפרשה המדוברת הוצג בפניי עוד בשלבים מוקדמים יותר של החקירה, וכן דנתי בעניינם של העצורים בפרשה, ועיינתי בחומרי חקירה רבים. מן הראיות עולה חשד סביר לכל הפחות, לביצוען של העבירות הנטענות, באתר המדובר.

בעניין חלקם של המבקשים בעבירות נאסף חומר רב, ובין השאר, המבקש 1 הופלל על ידי מעורבים אחרים, כמי שהיה מעורב באופן אישי בכריית החול, נתן הוראות, וקיבל תשלום. המבקש 1 טוען בחקירותיו כי השכיר את השופל ולא ידוע

לו שבוצעו באמצעות עבירות כלשהן, אך מצד שני עולה מן החומר כי הוא ידע גם ידע על הוצאת החול מן האתר, ואף הוציא חשבוניות רבות עבור "חול" מיבנה, לחשודים אחרים בפרשה, ובעיקר, למר יובל שמש. ברשות המבקש 1 נתפסו מסמכים שיש בהם כדי ללמד על ניהול של הוצאת חול מן האתר לידי קבלנים ונהגי משאיות רבים, תמורת תשלום. בהקשר זה, אני מפנה לחומרי חקירה שסומנו על ידי כעת, מב/4-1.

בעניינו של המבקש 1 ברור הוא כי לכל הפחות, לא עמד בחובתו לברר חוקיות כריית החול על פי הוראות פקודת המכרות, זאת למרות שאין למעשה מחלוקת על העובדה שמן האתר הוצאו כמויות חול עצומות, והוא ידע על כך.

בעניין חלקו של השופל המדובר בעבירות, ניתן להפנות לעדותו של דני יונה, מי שנהג בו וביצע בפועל את כריית החול, על פני תקופה. מעדותו מב/5 ומסרטונים המצויים בידי המשטרה ניתן ללמוד על ההיקף העצום של העבודות העברייניות שבוצעו באתר, באמצעות השופל, ועל ההתנהלות המאורגנת של גביית התשלום תמורת כריית החול והפצתו. יונה העיד גם על התנהלות העברת התשלום מידו לידי יובל שמש, אותו חשוד אשר על שמו נרשמו מרבית החשבוניות של המבקשת 2, תמורת "חול" מיבנה.

השופל מצוי בבעלותה של המבקשת 2, אשר אחד מבעליה הוא אליהו שמש, שאף נכח בדיון. אותו אליהו שמש אף הוא נחשד בהקשר לפרשה, והוא בעל עבר פלילי בעבירות דומות, שכן בשנת 2008 הורשע בעבירה לפי פקודת המכרות.

המסגרת הנורמטיבית

תפיסת חפץ בידי המשטרה יכולה להיות מושתתת על אחת משלוש תכליות: תפיסה לצורך מניעה עתידית של ביצוע עבירות; תפיסה למטרת חילוט; ותפיסה לצורך הצגת החפץ כראיה בבית המשפט, כך נקבע על ידי בית המשפט העליון, בבש"פ 342/06 לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מד"י. עוד נקבע שם, כי על בית המשפט לבחון את קיומה המתמשך של עילת התפיסה, בהתאם להתקדמות ההליך הפלילי וסיכויי ההרשעה בו. גם אם קיימת עילת תפיסה מתמשכת, ישקול בית המשפט את האפשרות לערוך איזון בין הגשמת מטרת התפיסה, לבין זכות הקניין של בעל החפץ. במסגרת איזון זה, יחליט בית המשפט אם ניתן לשחרר את החפץ ב"חלופת תפיסה", אף שמתקיימת עילה מתמשכת לתפיסתו, ואם כן- באילו תנאים וסייגים יש לעשות כן.

לעניין תפיסה לצורך חילוט קבע בית המשפט העליון, כי תפיסה בפועל של רכוש היא האמצעי הדרסטי ביותר להשגת התכלית של האפשרות לחלט בעתיד, ועל כן יש לנקוט בה רק כאמצעי אחרון, ובהעדר אמצעים חילופיים להשגת אותה תכלית (בש"פ 6519/01 אבו עמר נ' מד"י פ"ד נ"ו 817(3), בש"פ 6817/07 מד"י נ' סיטבון).

בשורת החלטות שניתנו בבית המשפט העליון, הורה בית המשפט על השבת רכבים לידי בעליהם, בכפוף לערבויות מתאימות, והטלת תנאים מגבילים אשר יאינו את הסיכון להכשלת החילוט העתידי, או לביצוע עבירות נוספות. כך נעשה בבש"פ 5769/12 מזרחי נ' מד"י, בש"פ 5951/11 ורוחובסקי נ' מד"י, בש"פ 3616/11 זגורי נ' משטרת ישראל, ועוד.

לגבי תפיסה לצורך מניעה של עבירות עתידיות, נקבע כי זו נועדה למקרים בהם קיים יסוד סביר להניח באותו חפץ "עומדים לעבור עבירה" ותכליתה למנוע או להקשות על העבריין להוציא את תכניתו הפלילית מן הכוח אל הפועל (ע"פ לרגו בע"מ' הנ"ל).

הכרעה

למעשה, בענייננו טוענת המשטרה לקיומן של שתי עילות לתפיסת השופל, והן: הכוונה לחלטו בסוף ההליך, והצורך במניעת עבירות נוספות.

ברע"פ 1792/99 גאלי נ' משטרת ישראל פ"ד נ"ג(3)312 נדונה שאלת שחרורו של שופל שנתפס בגין שלושה אירועים של עבירות כרייה, אשר רק בנוגע לאחר מהם, היה בעליו בעצמו מעורב בעבירה. באותו עניין החליט כב' השופט חשין לדחות את הבקשה ולהותיר את השופל בידי המשטרה, וכך אמר:

על דרך ההאנשה (פרסוניפיקציה) נאמר, כי השופל הוכיח עצמו כעבריין מן-המניין, עבריין מועד. זו לו הפעם השלישית לשופל שהוא נתפס בביצועה של אותה עבירה. לאחר שעבר (לכאורה) שלוש פעמים אותה עבירה עצמה - ובהפרשי זמן קצרים - הלא ייאמר כי יש יסוד סביר להניח שהשופל יוסיף ויעבור שוב אותה עבירה? אם בנסיבות אלו אין יסוד סביר להנחה כי השופל יוסיף ויעבור שוב אותה עבירה, יסוד סביר לעניין זה מהו - לא ידעתי. השופל הוכיח עצמו כשור מועד, שור נָגַח, ושור מועד - שור נגח - ראוי לו שיהיה בהחזקת הרשות; בהחזקת הרשות ולא בהחזקת בעליו אשר הוכיח כי אינו מסוגל לשמור עליו כהילכתו. כל זאת על דרך הריכוך ייאמר; שהרי, השערה מושכלת היא, שהשופל נשלח למקומו כל אותן פעמים בידי גאלי או בידיעתו או על דעתו.

אף בענייננו נשקפת מסוכנות מצד השופל, שכן קיימות ראיות ברורות לכך שעסק בהוצאת חול שלא כדין מן האתר, באופן יומיומי ובכמויות עצומות כמתואר לעיל. לפיכך, מתגבשת בעניינו עילת תפיסה שמטרתה היא מניעת עבירות נוספות.

בנוסף, אמנם מתגבשת בענייננו העילה של כוונת החילוט, שכן חומרת העבירות והיקפן מעלה כי קיים סיכוי סביר לכך שאמנם יחולט השופל בסופו של ההליך, באם יורשע מי מן המבקשים.

נכון הדבר, בעוד שבעניין גאלי, הוגש כתב אישום נגד בעל השופל עצמו, בעבירת כרייה שלא כדין, ואילו בענייננו, טרם הוגש כתב אישום כלשהו בפרשה. ואולם, החקירה הגלויה החלה אך לפני כחודש וחצי, ולא ניתן לומר כי החומר שנאסף הוא דל כלל ועיקר. להפך- נראה כי הסיכוי להגשת כתב אישום אף נגד המבקשים, הוא רב.

לאור זאת, היה מקום להורות על המשך תפיסתו של השופל בידי המשטרה.

יחד עם זאת, בבוא בית המשפט לשקול את שאלת המשך התפיסה, עליו לשקול גם את האפשרות לשחרור התפוס, בתנאים, כפי שנאמר בעניין גאלי הנ"ל:

לא ייעלם מעינינו, כי המשך החזקת החפץ שנתפס בידי המשטרה יש בו כדי לפגוע בזכות הקניין של הבעלים... לשון אחר: שומה עליו על בית-המשפט לבדוק ולמצוא אם קיימת חלופה אשר תשיג את תכלית "מעצרו" של הנכס, אך פגיעתה בבעל הזכות בנכס תהא פחותה מן הפגיעה בו אם תמשיך המשטרה ותחזיק בנכס. בבש"פ 7715/97 חג'ג' נ' מדינת ישראל [3] לימדה אותנו השופט שטרסברג-כהן דברים אלה לעניין תפיסתם של כלי-רכב ששימשו בידי נאשמים בסחר סמים:

"תפיסה בפועל של הרכוש היא האמצעי הדרסטי ביותר להשגת התכלית של האפשרות לחלט בעתיד. היא שוללת מן הבעלים שהועמד לדין, ובטרם נחרץ דינו, את השימוש בכלי הרכב בעצמו או באמצעות אחרים למשך תקופה ארוכה, וזאת כאמצעי ביטחון.

...

אכן, כשם שבית-המשפט לא יורה על מעצרו של אדם אם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור שפגיעתם בחירותו של הנאשם פחותה (סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים), כן יהיה דינו של חפץ שנתפס ואשר המשטרה מבקשת להוסיף ולהחזיק בו. השאלה הנשאלת היא, אם יש "חלופת-מעצר" לנכס, חלופה שבאמצעותה ניתן להשיג את מטרת המעצר שלא על דרך החזקתו של הנכס בידי המשטרה.

...השאלה הנשאלת היא אפוא שאלה של מידתיות.

בענייננו, עותרים המבקשים לשחרורו של השופל, כיוון שבו תלוי מטה לחמם, וכל עוד הוא תפוס בידי המשטרה, מרחפת סכנת התמוטטות עסקית מעל ראשם. כמו כן, הם טוענים כי פרנסתם של כ-10 עובדים נוספים, תלויה בכך שישוּב השופל לעבודה סדירה. קשייהם הכלכליים של המבקשים, צריכים להילקח בחשבון.

המבקשים מתקשים לקבל את העובדה שכל יתר הרכבים שנתפסו במסגרת החקירה כבר שוחררו, ואילו השופל עודנו תפוס. ואמנם, לצד חלקו הארי של השופל בעבירות, יש לקחת בחשבון את העובדה שכל יתר כלי הרכב, לרבות משאיות שהגיעו לאתר בשגרה ובאמצעותן הוצא חול רב מן האתר, שוחררו בתנאים, בהסכמת המשטרה.

בנוסף, יש לשים לב כי בעניין גאלי, המדובר היה ברף גבוה במיוחד של מועדות השופל לביצוע עבירות, שכן כאמור, הוא נתפס בעבירות כרייה שלא כדון, בשלושה אירועים נפרדים, כשבכל אירוע הוא נשכר על ידי אחרים, לשם ביצוע העבודות. לעומת זאת, בענייננו, המדובר בביצוע העבירה בהקשר היחיד שבפניי. ייתכן שבכך יש כדי להבחין בין עניין גאלי לבין ענייננו, מבחינת המועדות של השופל.

שקלולם של כל הנימוקים הללו, ובמיוחד העובדה שטרם הוגש כתב אישום נגד מי מן המבקשים, והעובדה שהמדובר בנסיבות מעט פחות חמורות מנסיבותיו של עניין גאלי, מוביל לדעתי למסקנה שניתן להשיג את מטרת "מעצרו" של השופל, גם על ידי שחרורו בתנאים, ובלבד שיהיו אלה תנאים מרתיעים דיים.

סוף דבר

אני מורה כי השופל ישוחרר ל"חלופת מעצר" בתנאים שייקבעו להלן, ובשים לב לכך שלדעתי, עילת התפיסה המרכזית אשר מפניה יש להרתיע את המבקשים היא החשש להישנות העבירות:

1. תומצא הפקדה במזומן, או ערבות בנקאית אוטונומית, בגובה ₪200,000.
2. תיחתם ערבות עצמית של המבקש על סך 50,000 ש"ח.
3. תומצא פוליסת ביטוח מקיף על הרכב למשך 12 חודשים, כשהמוטב הוא מדינת ישראל. עם תום תקופת הביטוח ובמקרה הצורך, יחדש אותו המבקש באותם התנאים, עד לתום ההליכים.
4. יירשם עיקול על הרכב, במשרד הרישוי, לטובת המדינה, עד תום ההליכים.
5. אני אוסרת על מכירת הרכב או הוצאתו מרשות המבקש, עד תום ההליכים.
6. המבקש יעמיד את הרכב לרשות המשטרה, לפי דרישה כדין.

כל התנאים שלעיל, יעמדו בתקפם עד לתום ההליכים.

המזכירות תעביר את ההחלטה לידיעת הצדדים.

*ניתן לקבל את חומר החקירה שהוגש, בלשכתי.

ניתנה היום, ג' ניסן תשע"ד, 03 אפריל 2014, בהעדר הצדדים.